

1948 – ANUL IMENSEI JERTFE A ACADEMIEI ROMÂNE

Acad. Păun Ion OTIMAN
Academia Română

Summary. Under the title *1948. THE YEAR OF THE TREMENDOUS SACRIFICE OF THE ROMANIAN ACADEMY* we briefly present the extended tragedy that Romanian Academy been passing through following the catastrophic transformations that took place in Romania at the end of the year 1947 – the forced abdication of the King Michael I – the settlement of the communist regime. „Reforming” the Romanian Academy in the summer of 1948, that triggered the loss of the autonomy, the most remarkable of its members (113 prominent personalities of literature, history, art and science being excluded from the „new” academic institution, many of which dies in communist prisons), as well as of the entire patrimony with current and non-current assets, represented the darkest page from the history of the supreme fora for culture and science of the country. Presenting the moment of 1948 and its tragic consequences that followed is performed for bringing the knowledge of the tragic events to the young generation in Romania but also with a deep and clean belief that forgiveness is human and Christian, but also with the strong persuasion that forgetting might give birth to new monsters.

Keywords: King Michael I, Romanian Academy, Tremendous sacrifice, the communist.

Rezumat. Sub titlul *1948. ANUL IMENSEI JERTFE A ACADEMIEI ROMÂNE* prezentăm succint marea dramă prin care a trecut Academia Română în urma catastrofaletor transformări care au avut loc în România la sfârșitul anului 1947 – abdicarea forțată a Regelui Mihai I – instaurarea regimului comunist. „Reformarea” Academiei Române în vara anului 1948, care a atras după sine pierderea autonomiei, a celor mai de seamă membri ai ei (113 mari personalități fiind excluse din „noua” instituție academică, multe găsindu-și sfârșitul în închisorile comuniste), ca și a întregului patrimoniu mobil și imobil, a reprezentat cea mai neagră pagină din istoria supremului for de cultură și de știință al țării. Prezentarea momentului 1948 și a consecințelor care i-au urmat o facem pentru cunoașterea evenimentelor dramatice de către tânăra generație a României dar și cu credința adâncă și curată că iertarea este omenească, este creștinească, dar și cu convingerea fermă că uitarea ar putea naște noi monștri.

Cuvinte-cheie: Regele Mihai I, Academia Română, Marea Dramă, regimul comunist.

Academia Română, forul suprem al științei și culturii românești, „*persoană morală și independentă în lucrările sale de orice natură*”, după cum se menționează în legea din anul 1879 [1], avea să primească, în vara anului 1948, cea mai grea lovitură din istoria ei de peste opt decenii. **Decapitarea și epurarea masivă** a acesteia n-au fost decât preludiul degradării intelectuale și instituționale, timp de patru decenii (1948–1989), până la limita dispariției și **al imensei sale jertfe umane și materiale**.

Prin Decretul nr. 76 din 8 iunie 1948, întărit apoi de Statutul de organizare și funcționare din 12 august al aceluiași an, Academia devenea *instituție de stat, subordonată direct Consiliului de Miniștri*, sub numele de Academia Republicii Populare Române. Măsura, în sine, nu a constituit o surpriză pentru membrii înaltului for. Spectrul unor schimbări radicale apăruse odată cu actul din 6 martie 1945, prin instalarea guvernului comunist Petru Groza și, mai apoi, prin izgonirea Maiestății Sale Regele Mihai, președintele de onoare, la acea dată, conform Statutului Academiei Române, și protectorul instituției academice, și transformarea României, prin lovitură de stat, din Regat constituțional în Republică Populară, la 30 decembrie 1947.

După evenimentele dramatice de la sfârșitul anului 1947, președintele Academiei Române, Andrei Rădulescu, chiar în prima ședință publică a anului 1948, și-a exprimat speranța că „*noua guvernare va căuta să asigure liniștea, ordinea întemeiată pe respectul dreptului, năzuind spre cât mai multă dreptate și va avea ca țință supremă să continue dezvoltarea și propășirea poporului în toate domeniile, precum și ridicarea și înălțarea statului*”. În același timp, el își dorea ca, și în noile condiții, „*să se acorde o deosebită atenție culturii, unde se impune o activitate tot mai intensă și o prețuire mai dreaptă a celor ce muncesc pe acest tărâm*” [2].

Cu aceeași ocazie, președintele Academiei anunță prezența a doi academicieni – dr. Constantin I. Parhon și Mihail Sadoveanu – în Prezidiul Marii Adunări Naționale, exprimându-și, totodată, „deplina convingere” că ei, știind „*exact situația Academiei Române, îi vor da tot sprijinul pentru ca aceasta să-și poată continua misiunea de cea mai înaltă instituție culturală, în care – sublinia Andrei Rădulescu – noi suntem trecători, dar ea rămâne totdeauna a neamului*” [3].

Din păcate, speranțele lui Andrei Rădulescu, ca de altfel și ale celorlalți membri ai Academiei Române, au fost repede spulberate de evenimentele care au avut loc în țară și care nu au ocolit nici Academia Română. La 19 mai 1948, de pildă, președintele

supremului for își informează colegii despre vizita întreprinsă, cu o zi mai înainte, de un procuror al Tribunalului Ilfov, venit „să revizuiască activitatea materială a Academiei în conformitate cu prevederile Legii persoanelor juridice din 1940” [4]. Cu toate explicațiile date, „că Academia Română nu cade sub incidența acelei legi și că instituțiunea noastră este independentă prin legea ei organică din 1879”, totuși conducerea Academiei urma – fapt fără precedent – să depună „un memoriu în sensul acelor explicări atât la Ministerul de Justiție, cât și la Parchet” [5].

Discuțiile cele mai aprinse au avut însă loc în jurul modificărilor Statutului sau, după cum se exprima Andrei Rădulescu, a nevoii Academiei Române „de a-și adapta statutele sale cerințelor noi ale stadiului nostru de evoluție”. Dintr-o idee binevenită, astfel încât Academia să acorde locul ce se cuvenea noilor domenii ale științei, s-a ajuns la susținerea, îndeosebi de către membrii Secțiunii Științifice, a elaborării unei noi legi. „Prin vechea lege – remarcă, la 27 mai 1948, Constantin Rădulescu-Motru – Academia Română era definită ca institut național, ceea ce socotim că este o definiție vagă și că se poate mai bine defini ca o instituție de stat”, ceea ce, preciza el, „Secțiunea Științifică cere prin propunerea ei”. „Prin aceeași propunere – arăta el în continuare – Secțiunea Științifică preconizează și adăugirea de institute de cercetări pe lângă Academie, cerință care n-ar schimba prea mult caracterul actualei Academii, care, precum se știe, a făcut un real progres prin înființarea și funcționarea Consiliului Național de Cercetări Științifice” [6].

Problema cea mai importantă care s-a pus în acel moment se referea la autonomia Academiei Române. Dacă în privința celei spirituale nu se întrededeau deocamdată niciun fel de dificultăți, nu același lucru se putea spune despre cea materială. „E de dorit să știm – se întreba C. Rădulescu-Motru – dacă statul aduce aportul său material, va veni și cu control și până la ce limită? Asemenea, în ce raport va fi averea Academiei față de aportul material al statului. Este deci de precizat dacă între noua Academie și stat va fi o colaborare, dacă statul va avea sau nu mână liberă asupra averii sale. Dacă noua Academie va putea avea sau nu un buget independent și dacă ne vom putea păstra sau nu localul. În fine, este de discutat dacă relațiile cu statul s-ar mai face prin mijlocirea vreunui departament” [7]. Of, câte naivități constatăm, acum, după anii de „experiență comunistă” la marele savant C. Rădulescu-Motru!

Temerile lui C. Rădulescu-Motru erau pe deplin justificate pentru că proiectul întocmit de Secțiunea Științifică preciza clar „modificarea structurală a

Academiei și transformarea ei în instituție de stat sub toate aspectele”. Aceasta însemna, după cum afirma președintele Secțiunii Științifice, Nicolae Vasilescu-Karpen, trecerea institutelor de cercetare existente și înființarea altora noi sub autoritatea Academiei, ai cărei membri urmau să lucreze „cu sprijin material îndestulător, atât pentru cercetările înșile, cât și pentru propria lor existență, în așa fel încât ei să aibă posibilitatea de a se consacra numai cercetării științifice” [8]. Vehemența cu care membrii Secțiunii Științifice își susțineau proiectul răzbate și din cuvântul rostit de dr. Constantin I. Parhon. Combătând temerile vicepreședintelui Academiei, istoricul Nicolae Bănescu, care afirma răspicat că nu este vorba de „o simplă modificare de statute, ci de o suprimare a vechii Academii și de înlocuirea ei cu alta nouă”, în care tutela statului ar fi dus, „cum dovedește experiența, la aservirea spiritului” [9], dr. C.I. Parhon anunța, în finalul aceleiași ședințe din 27 mai 1948, chiar „o ruptură în Academie întrucât Secțiunea Științifică nu va renunța sub nici un motiv la proiectul propus” [10].

Peste numai două zile, în ședința din 29 mai, Traian Săvulescu a fost și mai vehement, dezvăluind, de fapt, adevăratele planuri urmărite de noua putere. Încă de la început, el ținea să precizeze necesitatea „impunerii integrării cât mai grabnic a Academiei Române în organizația de stat, ca o instituție de stat”, îndemnând Academia Română „să nu refuze colaborarea cu statul de azi, ce înțelege mai bine ca oricând menirea ei și care are nevoie de îndrumarea științifică pentru redresarea țării, vindecarea rănilor din trecut, îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor” [11]. După o adevărată apologie, făcută noului stat „democrat” de-abia instaurat și al cărui reprezentant fusese ales, la 13 aprilie, al doilea vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, Traian Săvulescu, arăta că „Academia Română va trebui să consimtă să fie supusă controlului statului din punct de vedere al administrației și gestiunii pentru că statul îi garantează și patrimoniul propriu și îi asigură în același timp și mijloacele de funcționare” [12].

O altă naivitate, exprimată de Tr. Săvulescu, sau, mai degrabă, o vădită inducere în eroare a membrilor Academiei Române, încredzători în viitorul președinte al Academiei Republicii Populare Române, se referea la soluția „de a pune un temei și mai sigur la baza dezvoltării Academiei”. După el, aceasta urma să devină „o instituție atașată Președinției Consiliului de Miniștri, cu bugetul ei propriu, înscris în bugetul general al statului sau în bugetul Ministerului de Finanțe” [13]. Noua Academie trebuia să aibă în subordine institute de cercetare, în care să lucreze membrii

ei, dar și alți specialiști, încetând astfel să fie numai o instituție de consacrare, dar pe care Traian Săvulescu, care făcea parte din aceasta de 16 ani (fusesse ales membru corespondent în 1932, iar titular în 1936), o numea acum „*un club de gentlemen pensionari, cu nostalgia trecutului, ce-și dau rendez-vous-uri foarte apreciable la ședințele săptămânale*” [14].

Punctul de vedere al Secțiunii Științifice, exprimat în termeni atât de duri și de jignitori de Traian Săvulescu, a atras, cum era și firesc, numeroase reacții de împotrivire, mergându-se chiar până la demisia lui Alexandru Lapedatu din funcția de secretar general, înaintată la 7 iunie 1948, gest considerat de către dr. C.I. Parhon drept „*un act de fină psihologie*”. Se pare, inițiatorul hotărârii lui Lapedatu a fost chiar C.I. Parhon, care, după el, „*nu mai era însă omul timpurilor actuale în această Academie*” [15]. Peste numai o zi, și tot la recomandarea lui C.I. Parhon, dar în calitatea sa de președinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale, a fost ales ca secretar general al Academiei Române chiar Traian Săvulescu, considerat „*cel mai potrivit în aceste momente pentru această sarcină*”, mai ales că lui i se datora și „*proiectul de reformă*” a Academiei Române [16].

Dezbaterile care au avut loc în prima jumătate a anului 1948, atmosfera tot mai apăsătoare ce a cuprins din ce în ce mai mult Academia, dispariția de la activitățile acesteia a unor membri marcanți, anchetați și ulterior întemnițați, a fost preludiul a ceea ce avea să se întâmple la 9 iunie: oficializarea Academiei Republicii Populare Române, instituție de stat, subordonată direct Președinției Consiliului de Miniștri, căreia trebuia să-i prezinte „*periodic dări de seamă asupra activității sale*” [17].

Dacă proiectul anterior de reorganizare a Academiei a prevăzut sporirea numărului secțiilor și, implicit, a membrilor lor, odată cu transformarea Academiei Române în Academia R.P.R., acest lucru a devenit realitate, dar nu în forma dorită anterior de academicieni. Și în acest caz, amestecul brutal al organelor de partid și de stat a fost deosebit de dur. În art. 3 al decretului din 9 iunie se specifica în mod expres: „*Nu pot fi membri ai Academiei R.P.R. persoane care, prin activitatea lor, s-au pus în slujba fascismului și reacțiunii, dăunând prin aceasta interesele țării și ale poporului*” [18]. Și cum a fi fost în funcții de conducere ale partidelor istorice ori ca membri în diverse cabinete ori funcții guvernamentale însemna, în opinia noilor organe de partid și de stat, poziții reacționare, iar lupta dusă de multe personalități pentru realizarea unității naționale era privită ca pusă „*în slujba fascismului*”, la 12 august 1948, prin decretul prezidențial nr. 1454 s-au numit

ca membri ai Academiei R.P.R. 55 de foști membri ai Academiei Române (mai puțin de o treime din membrii de la începutul anului 1948), cei mai mulți din vechea Secțiune Științifică, acum împărțită în cinci secții de sine stătătoare [19], cărora li s-au adăugat alți 11 membri noi.

În Academia R.P.R., conform Decretului prezidențial amintit, nu s-au mai regăsit 113 membri ai Academiei Române (26 titulari, 58 corespondenți și 29 de onoare), aceștia fiind epurați din secțiile Academiei Române (Anexa 1).

Măsura îndepărtării lor a fost intuită încă din 5 iunie 1948. La sfârșitul ședinței festive de înmânare a premiilor anuale, președintele Andrei Rădulescu, ținea să-și anunțe colegii despre faptul că unii dintre ei „*au proces în curs sau pot fi chemați în judecată și să sufere condamnări infamante, condamnări care azi nu sunt definitive, dar care pot deveni definitive după trecerea sesiunii generale. Potrivit principiului adoptat de instituțiunea noastră – continua Andrei Rădulescu – membrii ale căror condamnări infamante sunt definitive trebuiesc să fie radiați din lista membrilor Academiei*” [20]. În aceeași categorie au intrat și cei cărora trebuia să li se retragă cetățenia română în urma rămânerii lor definitive peste hotare. Pe timpul apropiatei vacanțe academice, conducerea instituției era autorizată „*să radieze din lista membrilor ei de orice categorie pe acei ce vor fi condamnați cu pedeapsă pentru fapte infamante sau li se va fi retras cetățenia română*”, radieră ce urma a fi „*supusă plenului la cea mai apropiată sesiune generală a Academiei*” [21], ceea ce nu s-a mai întâmplat. În cuvântul său, Andrei Rădulescu făcea indirect aluzie la academicianul istoric Gheorghe I. Brătianu, care, încă din septembrie 1947, avea domiciliu forțat, fiind periodic anchetat, dar și la academicianul filosof Lucian Blaga, îndepărtat din Universitatea din Cluj (unde în 1939 s-a creat special pentru el Catedra de Filosofia valorilor), precum și la cei care nu au mai revenit în țară: Vespasian V. Pella, Constantin Brăiloiu, Nicolae Gh. Caranfil, Petre Sergescu, Nicolae N. Donici, principele Nicolae de Hohenzollern.

În perioada următoare, reprezentanți de frunte, vârful culturii și științei românești, ai Bisericii și armatei – membri ai Academiei Române – au fost anchetați, marginalizați, lăsați fără mijloace de subsistență sau încarcerați la Sighet, Aiud, Văcărești (Anexa 3), mulți găsindu-și aici sfârșitul (Anexa 2: istoricii Gheorghe I. Brătianu, Alexandru I. Lapedatu și Radu R. Rosetti, italianistul Alexandru Marcu, economistul Victor Bădulescu, teologul istoric Zenovie Pâclișanu, economiștii Gheorghe Tașcă și Mircea C. Cancicov, omul politic Iuliu Maniu).

Privită strict statistic, situația celor 113 de membri îndepărtați (mai bine de două treimi din numărul total de membri ai Academiei Române de la începutul anului 1948) din supremul for de știință și de cultură al țării se prezintă astfel: 26 membri titulari, dintre care opt din Secțiunea Literară, 14 din cea Istorică și patru din cea Științifică; 58 membri corespondenți (20 din Secțiunea Literară, 19 din cea Istorică și 19 din cea Științifică) și 29 membri de onoare. Între aceștia se aflau nume importante ale culturii și științei românești: filosoful și scriitorul Lucian Blaga, scriitorii Ioan A. Bassarabescu, Mihai Codreanu și Adrian Maniu, istoricii Gheorghe I. Brătianu, Nicolae Bănescu, Ștefan Ciobanu, Silviu Dragomir, Scarlat Lambrino, Alexandru I. Lapedatu, Ioan Lupaș, Constantin Marinescu, Ștefan Meteș, Ion I. Nistor, Petre P. Panaitescu, Zenovie Pâclișanu, Radu R. Rosetti, Teofil Sauciuc-Săveanu, Alexandru Tzigara-Samurcaș, filosofii Nicolae Bagdasar, Petre P. Negulescu, Ion Petrovici, Constantin Rădulescu-Motru și Grigore Tăușanu, geografii Simion Mehedinți, Mihai David, Vintilă Mihăilescu și Nicolae Al. Rădulescu; agronomul Gheorghe Ionescu-Sisești; economiștii Victor Bădulescu, Mircea Cancicov, Ion I. Lapedatu, Ion Răducănu, Victor Slăvescu, Gheorghe Tașcă, juriștii Alexandru Costin, George Fotino, Emil Hațieganu, Gheorghe G. Mironescu, Ioan I. Papp, Traian Pop, Nichita Smochină, Anibal Teodorescu; sociologii Dimitrie Gusti și Nicolae Petrescu; folcloriștii, etnograful și compozitorii Constantin Brăiloiu, Tiberiu Brediceanu, Arthur Gorovei, Ion Mușlea; psihologul Florian Ștefănescu-Goangă; demograful Sabin Manuila; matematicienii și astronomii Theodor Angheluță, Nicolae N. Donici, Octav Onicescu, Constantin C. Popovici, Petre Sergescu; fizicienii Horia Hulubei și Ștefan Procopiu; inginerii și inventatorii Gogu Constantinescu, Nicolae Vasilescu-Karpen și Traian Vuia; medicii Constantin I. Angelescu, Nicolae Ionescu-Sișești, Iuliu Moldovan, Marius Sturza, George Udrișchi; chimiștii Negoită Dănilă și Costin D. Nenișescu; arhitectul Petre Antonescu, oamenii politici Iuliu Maniu, Gheorghe Tătărescu, mitropoliții ortodocși Nicolae Bălan și Nicolae Colan, episcopul greco-catolic Iuliu Hossu, generalul Paul Teodorescu ș.a.

Imensa jertfă a Academiei Române, pentru „împlinirea idealurilor comuniste”, statistic vorbind, se prezintă după cum urmează:

– îndepărtarea din Academie a 113 de membri, din care 26 academicieni, 58 membri corespondenți și 29 membri de onoare (Anexa 1);

– decesul în închisoare, după chinuri și suferințe

groaznice, a nouă membri ai Academiei (Anexa 2):

– condamnarea și întemnițarea, pentru delictul de a-și fi servit și iubit țara, a 31 de membri ai Academiei, pe o durată de peste 120 de ani de temniță, dintre aceștia nouă murind în închisoare (Anexa 3).

După anul 1990, Academia Română și-a înscris la loc de cinste repunerea în drepturi a tuturor celor 97 membri îndepărtați din forul academic în 1948, fapt hotărât de adunările generale din 3 iulie 1990 și 11 mai 1994.

În anul 1948, Academia avea însă să cunoască și alte mari nedreptăți. Este vorba despre *pierderea autonomiei*, prin impunerea, din afară, a organizării sale interne. Decretele de numire a membrilor titulari (în 1948 împărțiți în două categorii, inexistente până atunci: titulari activi și titulari onorifici [22], ca urmare a unei traduceri nefericite din literatura sovietică), ca și a Prezidiului Academiei R.P.R., precum și Statutul de organizare și funcționare al noii academii purtau semnăturile președinților Consiliului de Miniștri și ai Marii Adunări Naționale, dar și a ministrului de Justiție. Subordonarea față de Președinția Consiliului de Miniștri este totală. Așa după cum se prevedea în Statut (art. 38), conducerea Academiei R.P.R. „*informează periodic Președinția Consiliului de Miniștri despre mersul activității*”, iar „*la sfârșitul fiecărei sesiuni generale ordinare*” avea obligația de a-i prezenta „*un raport asupra lucrărilor executate în cursul perioadei expirate, planul de lucru pentru viitor etc.*”

Seria injustițiilor la care a fost supusă instituția academică a culminat cu *pierderea tuturor bunurilor mobile și imobile* care i-au fost donate în perioada anterioară. La 2 noiembrie 1948, în „Monitorul Oficial” se publica Decizia Consiliului de Miniștri [23] (Anexa 3) referitoare la destinația proprietăților Academiei, care pune, de fapt, capăt unui mecenat ce a durat mai bine de opt decenii, încă înaintea înființării instituției academice de la București [24].

Cu toate asigurările date în perioada anterioară, Traian Săvulescu, unul dintre semnatarii decretului din noiembrie 1948, afirma, în iunie același an, că exceptarea Academiei de la exproprierea făcută în 1945 însemna că „*statul de astăzi s-a dovedit mai înțelegător față de Academia Română decât acela din 1921, nu numai prin faptul că i-a lăsat avutul, dar și pentru faptul că i-a înlesnit să-și desfășoare nestingherit activitatea*” [25]. Măsura luată în noiembrie nu a mai surprins pe nimeni, de vreme ce în decret, ca și în Statut, se menționa că Academia R.P.R. urma să nu mai aibă alte venituri decât cele ce proveneau de la bugetul de stat. Mai mult, conform art. 50 din Statut, bugetul Academiei este „*încadrat*”

ca anexă la bugetul Președinției Consiliului de Miniștri”, Prezidiului Academiei revenindu-i doar sarcina de a-l executa întocmai [26]. În aceste condiții, toate proprietățile (agricole, silvice, imobiliare, acțiuni și obligațiuni) au fost naționalizate. Academia nu numai că nu mai putea să se folosească de veniturile obținute din exploatarea lor, dar, ceea ce era mai grav, nu mai putea aplica prevederile înscrise în actele de donație ori în testamente.

Conform Deciziei Consiliului de Miniștri din 2 noiembrie 1948, noua putere a țării a lăsat Academiei numai clădirile din Calea Victoriei, unde își desfășura activitatea din 1898. Din cele 60 de imobile pe care le-a avut în acel moment în proprietate în București și în țară, Academia a mai rămas doar cu nouă, acestora adăugându-li-se „construcțiunile existente cu parcul și plantațiunile înconjurătoare” de la Măgurele, unde a funcționat, până atunci, Institutul de fete „Otteteleşanu”. Între clădirile din București lăsate în proprietatea Academiei se mai afla Muzeul de Artă Apuseană, donat în 1945 de ing. Dumitru Furnică-Minovici. În țară, Academia a păstrat „pentru casă de odihnă” vila din Sinaia, dăruită la 17 ianuarie 1948 de Elena Djuvara, soția filosofului și juristului Mircea Djuvara, dar care și aceasta a fost preluată de la Academia Română de către statul român. Toate celelalte imobile – în număr de 41 – au fost trecute, în cea mai mare parte, la Ministerul Afacerilor Interne. Între acestea se află cele donate în București de Elena Barozzi, Vlad Dănulescu, Maria-Marilina Marinescu, Constantin Manolescu-Romniceanu, Constantin M. Mironescu, Iuliu Movilă, Gheorghe Nedioglu, Iosefina C. Sticescu, în Roșiori de Vede de Marin Vănciulescu, în Ploiești de Pericle N. Demetriade. Doar câteva imobile donate sau testate Academiei – sediul Fundației „Ioan I. Dalles” din București, Conacul „Bellu” din Urlați-Prahova și Casa lui Vasile Alecsandri din Mircești-Iași – au trecut în administrarea Ministerului Artelor și Informațiilor, școala și biserica din Călmățui-Galați, donația lui Tache P. Anastassiul la Ministerul Învățământului Public și la Ministerul Cultelor, iar Casa lui Gică Ștefănescu din Câmpulung-Argeș, la Confederația Generală a Muncii „pentru casă de odihnă a muncitorilor”. La rândul lor, terenurile agricole și silvice, donate de-a lungul anilor Academiei Române, au trecut la ministerele Agriculturii și Silviculturii și Afacerilor Interne. Prin aceeași decizie din noiembrie 1948, Ministerul Finanțelor primea 755 776 de acțiuni și 236 967 375 de obligațiuni proprietate a Academiei Române.

Odată cu pierderea întregului patrimoniu mobil și imobil, Academia a încheiat unul din capitolele

cele mai importante ale istoriei sale, deschis, cu atâtă generozitate de donatori, încă înainte de înființare. Spre instituția academică, s-au îndreptat donații importante destinate întocmirii unor lucrări fundamentale ale culturii române, înființării de burse pentru tinerii studioși (bursele „Adamachi”, „M. Elias”, „C. Mironescu”, „Maria Antachi” etc.), premierii celor mai valoroase lucrări în toate domeniile culturii și științei (Marele Premiu „Năsturel”, premiile „V. Pârvan”, „C. Hamangiu”, „Alina Știrbei”, „Nicolae Titulescu”, „Petre Antonescu”, „C. Rădulescu-Codin”, „Anastasiu Simu”, „Calistrat Grozovici” etc.), punerii bazelor unor așezăminte de învățământ și de cultură etc. (școlile de la Moara Grecilor și Țigănești, donații ale lui Tache Petre Anastassiul și Ioan Costache Agarici, Institutul de fete de la Măgurele, donație a Elenei și Ion Otteteleşanu și a lui Ioan Kalinderu, Fundația „Ioan I. Dalles”, donație a Elenei Dalles, Spitalul „Familie Menahem H. Elias”, donație a lui Jacques M. Elias, Muzeul de Artă Veche Aplicată, donație a ing. Dumitru Furnică-Minovici, Muzeul de artă populară din Câmpulung-Argeș, donație a avocatului Gică Ștefănescu, conacul-muzeu de la Urlați-Prahova, donație a Alexandrinei și a lui George Bellu) căci, așa după cum avea să afirme, la 19 martie 1948, Ioan Lupaș, „talantul principal al Academiei Române nu trebuie căutat însă în bunurile ei materiale, ci mai ales în cele de ordin spiritual, intelectual și cultural-artistic” [27].

În cele peste opt decenii, Academia Română a fost un adevărat model de gospodărire a averilor primite, de apărare a acestora în vremuri vitrege, de respectare întocmai a prevederilor actelor de donație. Amintirea unei asemenea conduite exemplare nu putea fi însă ștersă de niciun decret, Academia continuând și în anii grei care au urmat să administreze averea ei cea mai importantă, culturală, istorică și științifică, adăpostită între zidurile Bibliotecii. Documentele, manuscrisele, cărțile, periodicele, colecțiile numismatice și filatelice, stampele și hărțile etc., donate de-a lungul anilor, au fost păstrate și îmbogățite, căci Statutul din 1948 permitea Academiei R.P.R., conform art. 68, a „primi donații care servesc direct membrii ei (documente, cărți, colecțiuni de valoare științifică, artistică etc.)” [28].

În perioada ce a urmat anului 1948 însă și acest patrimoniu cultural și istoric inestimabil al Academiei a fost supus unor măsuri aspre. Astfel, s-a impus înființarea așa-numitului „Fond special”, alcătuit din zeci de mii de volume de cărți și periodice din perioada interbelică, au fost transferate abuziv peste 30 000 de documente la Arhivele Statului, iar o mare parte a colecției numismatice la Muzeul Na-

țional de Istorie, documente reintrate, după enorme eforturi, în anul 2012 de la Arhivele Naționale la Biblioteca Academiei Române.

Degradarea Academiei Republicii Socialiste România a continuat în perioada 1848-1989, amplificându-se în ultimele două decenii, culminând cu „primirea” lui Nicolae Ceaușescu și a Elenei Ceaușescu. În această perioadă, dispar, rând pe rând, instituturile de cercetare, nu se mai fac primiri de noi membri (cu unele excepții din clientela ideologică aservită puterii comuniste), iar personalul aparatului central s-a redus drastic. Evenimentele din decembrie 1989 găesc Academia cu 93 de membri (din care 34 academicieni și 59 membri corespondenți), șapte funcționari și niciun institut de cercetare în subordinea sa.

Aceasta este „marea reformă instituțională și morală” a Academiei Române făcută de statul comunist în perioada 1948-1989!

„Reformarea” Academiei din vara anului 1948, care a atras după sine pierderea autonomiei, a celor mai de seamă membri ai ei, ca și a patrimoniului mobil și imobil, a reprezentat, așadar, cea mai neagră pagină din istoria forului suprem de cultură și de știință al țării. Vindecarea rănilor provocate de actul din 1948, adâncite, accentuate și cronicizate de-a lungul a mai bine de patru decenii, se dovedește, acum, după aproape un sfert de veac, a fi de durată, solicitând eforturi imense, atât în domeniul mentalităților, a moralei, cât și în plan material și financiar.

Dacă repunerea în drepturi a membrilor excluși, făcută imediat după reorganizarea Academiei Române în 1990, a venit după patru decenii, după dispariția tuturor, în ceea ce privește recuperarea averii deținută până în toamna anului 1948, procesul este lung și deosebit de anevoios. Într-un obstacol dificil de depășit se constituie îndeosebi legislația adoptată de statul postcomunist, complicată și voit deformată, direcționată spre clientela politică și avocătească, profitoare a statului post sau neocomunist (după 1989), dar și de distrugerile, adesea irecuperabile, suferite de unele imobile-monumente istorice și de arhitectură, așa cum este cazul, spre exemplu, Conacului Văcăreștilor din jud. Dâmbovița. Academia Română se simte, însă, datoare să depună toate eforturile pentru a recupera ceea ce a primit de-a lungul anilor, ca un gest de pios omagiu adus generoșilor ei donatori, care, așa după cum sublinia Alexandru Lapedatu, „vor rămânea legați de-a pururea de instituțiunea noastră și de misiunea ei culturală, pe care au înțeles să o susțină și să o promoveze prin agoniseala lor, de la cele mai mari până la cele mai

mici averi pe care le-au lăsat cu aceeași desăvârșită încredere în făclia de lumină pe care Academia Română are menirea de a o purta de-a lungul veacurilor în viața națiunii române” [29].

În cazul în care statul post(neo)comunist actual ar fi dat dovadă de o minimă voință politică și o cât de mică atenție față de Academia Română, ar fi trebuit ca încă în Decretul-lege din ianuarie 1990 să se înscrie pentru refacerea patrimoniului funciar, imobiliar, cultural și financiar un singur articol, cu câteva aliniate, astfel:

Art. 1. Se abrogă Decizia Consiliului de Miniștri din 2 noiembrie 1948, proprietățile revenind Academiei Române, după cum urmează:

al. 1. Activele existente la 1 ianuarie 1990 se restituie Academiei Române în natură;

al 2. Activele dispărute în perioada 1948-1989 se restituie valoric.

Dar tragedia Academiei Române, din păcate, nu se rezumă numai la epurarea masivă și decapitarea acesteia, întemnițarea celor mai elevate spirite ale României, pierderea autonomiei și transformarea ei într-o instituție de stat „de rând” (și încolonată la rând cu toate instituțiile statului comunist), confiscarea și naționalizarea tuturor bunurilor sale mobile și imobile, preluarea și privarea instituției academice de instituturile sale de cercetare. Academia Română, devenită în 1948 Academia Republicii Populare Române, mai apoi Academia Republicii Socialiste România, și membrii săi au suferit o profundă și puternică degradare. Menționez faptul că aprecierea cea mai exactă a acestui dezastru, ne-a făcut-o un om de cultură remarcabil, de o curățenie sufletească fără seamăn, Nicolae Steinhardt: „*Dau într-o seară de Duminică de o pereche de intelectuali – vârstnici, eleganți, distinși, franțuși – proaspăt întorși dintr-o lungă și interesantă călătorie în Occident. Au fost în Olanda la un congres de medicină (domnul e doctor, profesor, academician), apoi au vizitat Germania Federală, Anglia, Franța, Italia. Sunt îngroziți și indignați de câte au văzut în rândurile tineretului. După ce povestesc pe-ndelete scene erotice văzute în filme și urmărite pe viu, răsuflă ușurați: la noi nu-i așa! A, nu! Când au trecut granița la înapoiere, le-a venit să coboare pentru a săruta pământul patriei vigilente cu tineretul. După câte au văzut acolo! Heureusement que nous avons le communisme (pentru că, după cuviință, esențele le rostesc în franțuzește ca niște autentici boieri ce se află). Că s-au împăcat cu bandiții de comuniști o știam, că primesc a-i reprezenta la congresele științifice din străinătate e lucru demult intrat în uz; dar să-i aud pe intelectuali și boierii aceștia declarând că avem, din fericire,*

comunismul, îmi provoacă totuși o tresărire” [30].

Iată de ce, acum, la „împlinirea” a 65 de ani de la momentul 1948, după revenirea, într-o anumită măsură, la starea de (oarecare) normalitate a societății românești și, implicit, a Academiei Române și întoarcerea treptată spre înaltele aspirații ale înaintașilor din perioada 1866-1948, noi, cei de azi, avem obligația morală față de membrii Academiei care s-au jertfit pe altarul științei și culturii românești, față de cei care au suferit sau au dispărut în închisorile comuniste, să le încrustăm numele pe o placă comemorativă, marcând, astfel, imensa tragedie a Academiei Române din anul 1948. Este un gest de recunoștință maximă însă cu efort material minim, pe care Academia și l-a permis (sau, poate, dorit), care semnifică, în primul rând, simbolic, după aproape un sfert de veac din Decembrie 1989, desprinderea Academiei Române și a membrilor săi actuali de întunecata epocă comunistă.

*

Am scris despre acest moment dramatic al Academiei Române cu credința adâncă și curată că iertarea este omenească, este creștinească, dar și cu convingerea fermă că uitarea (poate) naște monștri, noi monștri.

Bibliografie și adnotări

1. „Analele Academiei Române”, tom I, p. 2.
2. „Analele Academiei Române”, tom. LXVII, p. 140-141.
3. *Ibidem*, p. 271.
4. *Ibidem*.
5. *Ibidem*.
6. În ședința din 19 ianuarie 1945 s-a aprobat înființarea Consiliului Național de Cercetări Științifice, destinat a contribui „la progresul științelor teoretice și aplicate, prin coordonarea instituțiilor existente ce se ocupă cu problemele științei în general, inclusiv cu cercetarea poporului român, precum și a persoanelor ce lucrează și crează în domeniul științific”. Conform Regulamentului votat la 15 martie, Consiliul urma să se compună din 27 membri titulari ai Academiei Române, trei profesori ai Universității din București, câte doi ai Universității din Iași și ai Politehnicii din București, câte unul al politehnicilor din Iași și Timișoara și din secretarul general al Academiei de Medicină. Cel dintâi birou al Consiliului a fost alcătuit din: Dimitrie Gusti, președinte, Dimitrie Pompeiu și Nicolae Vasilescu-Karpen, vicepreședinți, Traian Săvulescu, secretar general, Ion Atanasiu, secretar.
7. Analele Academiei Române”, tom LXVII, p. 343.
8. *Ibidem*.
9. *Ibidem*, p. 346.
10. *Ibidem*, p. 358-359.
11. *Ibidem*, p. 360.
12. *Ibidem*, p. 361.

13. *Ibidem*.
14. *Ibidem*, p. 433.
15. „Analele Academiei Republicii Populare Române”, 1948-1949, p. 47.
16. *Ibidem*, p. 5.
17. Conform Statutului de organizare și funcționare al Academiei R.P.R., cei 66 de membri titulari au fost împărțiți în șase secții: secția de științe matematice, fizice și chimice; Secția de științe geologice, geografice și biologice; Secția de științe tehnice și agricole; Secția de Științe medicale; Secția de științe istorice, filosofice și economico-juridice; Secția de știința limbii, literatură și arte.
18. „Analele Academiei Române”, tom. LXVII, p. 423.
19. *Ibidem*.
20. Pe lângă cei 113 de membri îndepărtați în 1948, au mai fost puși în drepturi și cei zece membri excluși din Academie în anii următori, ca urmare a stabilirii lor în străinătate: inginerii George Bărănescu, Corneliu I. Penescu, Vasile-Mihai Popov și Nicolae Tipei, matematicianul Constantin Corduneanu, fizicienii Erwin Friedländer și Mihai Gavrilă, biochimistul Simion Oeriu, medicul Valerian C. Popescu și biologul Ludovic Rudescu.
21. Numai în 1955 s-a revenit la cele trei categorii tradiționale de membri: titulari, corespondenți și de onoare, foștii membri titulari onorifici devenind membri titulari.
22. „Analele Academiei Populare Române”. 1948-1949, p. 43.
23. Decizia poartă semnăturile lui Petru Groza, președinte al Consiliului de Miniștri, Traian Săvulescu, al doilea vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, coordonator al activității ministerelor Agriculturii și Silviculturii, Avram Bunaciu, ministrul Justiției, Theodor Iordăchescu, ministrul Lucrărilor Publice, Nicolae Profiri, ministrul Comunicațiilor, Vasile Vaida, ministrul Agriculturii, Gheorghe Vasilichi, ministrul Învățământului Public, Ion Vinte, ministrul Silviculturii, Bucur Șchiopu, ministrul Comerțului și Alimentației, Stanciu Stoian, ministrul Cultelor, Chivu Stoica, ministrul Industriei, Eduard Mezincescu, ministrul Artelor, Vasile Luca, ministrul de Finanțe și Vasile Mârza, ministrul Sănătății.
24. Primele donații datează din 1860 și 1863 fiind făcute de Evanghelie Zappa și domnitorul Alexandru Ioan Cuza.
25. „Analele Academiei Române”, tom. LXVII, p. 358.
26. *Ibidem*, p. 857.
27. „Analele Academiei Populare Române”. 1948-1949, p. 44.
28. „Analele Academiei Române”, tom. LXVII, p. 198.
29. Alexandru Lapedatu, *La a 75-a aniversară a Academiei Române. Constatări și reflecții, în vol. LXXV de la înființarea Academiei Române 1866-1941. Cuvântări rostite în ședința festivă din 29 mai 1941*, București, 1941, p. 40.
30. N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*, Cluj-Napoca, 1997, p. 36.

ANEXA 1

**MEMBRI AI ACADEMIEI ROMÂNE
CĂRORA LI S-A RETRAS ACEASTĂ CALITATE
ÎN 1948 (113)**

Membri titulari (26)

I. Secțiunea Literară (8)

Petre ANTONESCU (1873-1965), arhitect – 1945
Lucian BLAGA (1895-1961), filosof, poet, dramaturg și eseist – 1936
Theodor CAPIDAN (1879-1953), lingvist – 1935
Dumitru CARACOSTEA (1879-1964), istoric literar, teoretician și critic literar, folclorist – 1938
Ștefan CIOBANU (1883-1950), istoric și slavist – 1918
Nichifor CRAINIC (1889-1972), scriitor, ziarist și om politic – 1940
Ion PETROVICI (1882-1972), filosof, scriitor și om politic – 1934
Constantin RĂDULESCU-MOTRU (1868-1957), filosof, psiholog și om politic – 1923

II. Secțiunea Istorică (14)

Nicolae BĂNESCU (1879-1971), istoric – 1936
Gheorghe I. BRĂTIANU (1898-1953), istoric și om politic – 1942
Nicolae COLAN (1893-1967), mitropolit ortodox – 1942
Alexandru COSTIN (1880-1948), jurist – 1948
Silviu DRAGOMIR (1888-1962), istoric și om politic – 1928
Dimitrie GUSTI (1880-1955), sociolog, filosof și estetician – 1919
Alexandru I. LAPEDATU (1876-1950), istoric și om politic – 1918
Ioan LUPAȘ (1880-1967), preot, istoric și om politic – 1916
Simion MEHEDIŢI (1868-1962), geograf – 1915
Petre P. NEGULESCU (1872-1951), filosof și om politic – 1936
Ion I. NISTOR (1876-1962), istoric și om politic – 1915
Niculae M. POPESCU (1881-1963), preot, istoric – 1923
Radu R. ROSETTI (1877-1949), general, istoric – 1934
Victor SLĂVESCU (1891-1977), economist și om politic – 1939

II. Secțiunea Științifică (4)

Horia HULUBEI (1896-1972), fizician – 1946
Gheorghe IONESCU-SISEȘTI (1885-1967), agronom – 1936
Constantin MOTĂȘ (1891-1980), biolog, ecolog și hidrobiolog – 1948
Nicolae VASILESCU-KARPEN (1870-1964), inginer – 1923

Membri corespondenți (58)

I. Secțiunea Literară (20)

Ion AGĂRBICEANU (1882-1963), preot, scriitor și ziarist – 1919
Nicolae BAGDASAR (1896-1971), filosof – 1943

Ioan A. BASSARABESCU (1870-1952), scriitor – 1909
Marcu BEZA (1882-1949), scriitor, folclorist și diplomat – 1923
Ștefan BEZDECHI (1888-1958), filolog și traducător – 1945
Constantin BRĂILOIU (1893-1958), etnomuzicolog și compozitor – 1946
Tiberiu BREDICEANU (1877-1968), compozitor și folclorist – 1937
Mihail CODREANU (1876-1957), poet – 1942
Onisifor GHIBU (1883-1972), pedagog și om politic – 1919
George GIUGLEA (1884-1967), lingvist – 1936
Pantelimon HALIPPA (1883-1979), publicist și om politic – 1918
Adrian MANIU (1891-1968), scriitor și traducător – 1933
Alexandru MARCU (1894-1955), italianist – 1940
Basil MUNTEANU (1897-1972), critic, istoric literar și comparatist – 1939
Ion MUȘLEA (1899-1966), folclorist și etnograf – 1947
Marin SIMIONESCU-RĂMNICEANU (1883-1964), critic, istoric literar și scriitor – 1919
Florian ȘTEFĂNESCU-GOANGĂ (1881-1958), psiholog – 1937
Ilie E. TOROȘIU (1888-1953), critic, istoric literar, traducător și folclorist – 1936
Alexandru TZIGARA-SAMURCAȘ (1872-1952), istoric de artă, eseist și memorialist – 1938
Tudor VIANU (1897-1964), estetician, istoric și critic literar, eseist și scriitor – 1935

II. Secțiunea istorică (19)

Victor BĂDULESCU (1892-1953), economist – 1945
Romulus CÂNDEA (1886-1973), istoric – 1929
Mihail COSTĂCHESCU (1884-1953), istoric și folclorist – 1939
Virgil N. DRĂGHICEANU (1879-1964), istoric – 1926
George FOTINO (1896-1969), jurist și istoric – 1945
Vasile GRECU (1885-1972), filolog și bizantinolog – 1936
Scarlat LAMBRINO (1891-1964), istoric – 1934
Sabin MANUILA (1894-1964), medic, demograf și statistician – 1938
Constantin MARINESCU (1891-1982), istoric – 1928
Ștefan METEȘ (1886-1977), preot, istoric – 1919
Petre P. PANAITESCU (1900-1967), istoric și filolog – 1934
Zenovie PĂCLIȘANU (1886-1958), teolog, istoric – 1919
Vespasian V. PELLA (1897-1960), jurist și diplomat – 1941
Nicolae PETRESCU (1886-1954), filosof și sociolog – 1945
Ion RĂDUCANU (1884-1964), economist și om politic – 1936
Nicolae Al. RĂDULESCU (1905-1989), geograf – 1948
Teofil SAUCIUC-SĂVEANU (1884-1971), istoric – 1945
Gheorghe TAȘCĂ (1875-1951), economist – 1926
Anibal TEODORESCU (1881-1971), jurist – 1945

III. Secțiunea Științifică (19)

Ion ATANASIU (1892-1949), geolog și seismolog – 1940
 Eugen C. BOTEZAT (1871-1964), zoolog – 1913
 Nicolae CARANFIL (1893-1978), inginer, om politic și diplomat – 1940
 Alexandru CIUCĂ (1880-1972), medic veterinar – 1946
 Dumitru COMBIESCU (1887-1961), medic – 1946
 Gogu (George) CONSTANTINESCU (1881-1965), inventator și inginer – 1920
 Mihai DAVID (1886-1954), geograf și geolog – 1935
 Mihail GUȘULEAC (1887-1960), botanist – 1937
 Dragomir HURMUZESCU (1865-1954), fizician – 1916
 Nicolae IONESCU-SIȘEȘTI (1888-1954), medic – 1939
 Vintilă M. MIHĂILESCU (1890-1978), geograf – 1939
 Iuliu MOLDOVAN (1882-1966), medic – 1920
 Costin D. NENIȚESCU (1902-1970), chimist – 1945
 Octav ONICESCU (1892-1983), matematician – 1938
 Ștefan PROCOPIU (1890-1972), fizician – 1948
 Petre SERGESCU (1893-1954), matematician – 1937
 Sabba S. ȘTEFĂNESCU (1902-1994), geolog – 1946
 Paul TEODORESCU (1888-1981), general – 1938
 Victor VĂLCOVICI (1885-1970), matematician – 1936

Membri de onoare (29)

Constantin I. ANGELESCU (1869-1948), medic și om politic – 1934
 Theodor ANGHELUȚĂ (1882-1964), matematician – 1948
 Axente BANCIU (1875-1959), profesor și publicist – 1948
 Nicolae BĂLAN (1882-1955), mitropolit ortodox – 1920
 Mircea CĂNCICOV (1884-1958), economist și om politic – 1937
 Dimitrie N. CIOTORI (1885-1965), prozator și om politic – 1936
 Negoiaș DĂNĂILĂ (1878-1953), chimist – 1939
 Nicolae N. DONICI (1874-1956), astronom – 1922
 Dionisie GERMANI (1877-1948), inginer – 1945
 Vasile GHEORGHIU (1872-1959), preot, profesor – 1938
 Arthur GOROVEI (1864-1951), folclorist și scriitor – 1940
 Emil HAȚIEGANU (1878-1959), jurist și om politic – 1945
 Nicolae de HOHENZOLLERN (1903-1978), principe – 1929
 Iuliu HOSSU (1885-1970), episcop greco-catolic – 1945
 Constantin KARADJA (1889-1950), diplomat, istoric, jurist, bibliograf și bibliofil – 1946
 Constantin LACEA (1875-1950), filolog și lingvist – 1939
 Ion I. LAPEDATU (1876-1951), economist și om politic – 1936
 Iuliu MANIU (1873-1953), om politic – 1919
 Gheorghe G. MIRONESCU (1874-1949), jurist și om politic – 1939
 Ioan P. PAPP (1878-1959), jurist și om politic – 1946
 Traian POP (1885-1960), jurist – 1948
 Constantin C. POPOVICI (1878-1956), matematician și astronom – 1946
 Nichita SMOCHINĂ (1894-1980), jurist, istoric, etnograf, folclorist și om politic – 1942
 Marius STURZA (1876-1954), medic – 1938
 Virgil ȘOTROPA (1867-1954), profesor – 1943

Gheorghe TĂTĂRESCU (1886-1957), om politic – 1937
 Grigore TĂUȘAN (1874-1952), filosof – 1939
 George UDRISCHI (1867-1958), medic veterinar – 1946
 Traian VUIA (1872-1950), constructor de avioane și motoare, inventator – 1946

ANEXA 2

MEMBRI AI ACADEMIEI ROMÂNE DECEDAȚI ÎN ÎNCHISORILE COMUNISTE (9)

Membri titulari (3)

Gheorghe I. BRĂȚIANU (1898-1953), istoric și om politic – 1942

(decedat la Sighet)

Alexandru I. LAPEDATU (1876-1950), istoric și om politic – 1918

(decedat la Sighet)

Radu R. ROSETTI (1877-1949), general, istoric – 1934

(decedat la Văcărești)

Membri corespondenți (4)

Victor BĂDULESCU (1892-1953), economist – 1945

(decedat la Sighet)

Alexandru MARCU (1894-1955), italianist – 1940

(decedat la Văcărești)

Zenovie PĂCLIȘANU (1886-1958), teolog, istoric – 1919

(decedat la Jilava)

Gheorghe TAȘCĂ (1875-1951), economist – 1926

(decedat la Sighet)

Membri de onoare (2)

Mircea CĂNCICOV (1884-1958), economist și om politic – 1937

(decedat la penitenciarul Râmnicu Sărat)

Iuliu MANIU (1873-1953), om politic – 1919

(decedat la Sighet)

ANEXA 3

MEMBRI AI ACADEMIEI ROMÂNE ÎNTEMNITAȚI ÎN ÎNCHISORILE COMUNISTE (30)

Membri titulari (9)

Dumitru CARACOSTEA (1879-1964), istoric literar, teoretician și critic literar, folclorist – 1938)

(închis la Sighet, 1950-1955)

Nichifor CRAINIC (1889-1972), scriitor, ziarist și om politic – 1940

(închis la Jilava, Văcărești și Aiud, 1946-1962)

Silviu DRAGOMIR (1888-1962), istoric și om politic – 1928

(închis la Sighet, 1950-1955)

Ioan LUPAȘ (1880-1967), preot, istoric și om politic – 1916

(închis la Sighet, 1950-1955)

Constantin MOTĂȘ (1891-1980), biolog, ecolog și hidrobiolog – 1948

(închis la Aiud, 1956)

Ion I. NISTOR (1876-1962), istoric și om politic – 1915

(închis la Sighet, 1950-1955)

Ion PETROVICI (1882-1872), filosof, scriitor și om politic – 1934

(închis la Aiud, 1949-1958)

Constantin RĂDULESCU-MOTRU (1868-1957), filosof, psiholog și om politic – 1923

(închis la Turnu Severin, 1949)

Victor SLĂVESCU (1891-1977), economist și om politic – 1939

(închis la Sighet, 1950-1955)

Membri corespondenți (10)

George FOTINO (1896-1969), jurist și istoric – 1945

(închis la Jilava și Sighet, 1950-1952)

Onisifor GHIBU (1883-1972), pedagog și om politic – 1919

(internat în lagărul de la Caracal, 1945)

Pantelimon HALIPPA (1883-1979), publicist și om politic – 1918

(închis la Sighet și Aiud, 1950-1957)

Ștefan METEȘ (1886-1977), preot, istoric – 1919

(închis la Sighet, 1950-1955)

Iuliu MOLDOVAN (1882-1966), medic – 1920

(închis la Sighet, 1950-1955)

Ion RĂDUCANU (1884-1964), economist și om politic – 1936

(închis la Sighet, 1959-1963)

Teofil SAUCIUC-SĂVEANU (1884-1971), istoric – 1945

(închis la Sighet, 1950-1955)

Florian ȘTEFĂNESCU-GOANGĂ (1881-1958), psiholog – 1937

(închis la Sighet, 1950-1955)

Anibal TEODORESCU (1881-1971), jurist – 1945

(închis la Jilava, 1950-1957)

Paul TEODORESCU (1888-1981), general – 1938

(închis la Jilava și Aiud, 1950-1954)

Membri de onoare (3)

Emil HAȚIEGANU (1878-1959), jurist și om politic – 1945

(închis la Cluj, Sighet, Jilava, Văcărești și Ocenele Mari, 1948-1955)

Iuliu HOSSU (1885-1970), episcop greco-catolic – 1945

(închis la Căldărușani și Sighet (1949-1955))

Gheorghe TĂTĂRESCU (1886-1957), om politic – 1937

(închis la Sighet, 1950-1955)

Tudor Zbârnea. *Între Cer și Pământ*, u/p, 1000 × 800 mm, 2010